

عنوان مقاله:

مقایسه تطبیقی آرایه آرامگاه های دوران اسلامی در استان های گیلان و مازندران متأثر از عوامل فرهنگی

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات محیطی هفت حصار، دوره 11، شماره 39 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 21

نویسندگان:

علی رحمتی زاده

حسین سلطان زاده

ابرج اعتصام

سیدمصطفی مختاباد امرئی

خلاصه مقاله:

آرایه ها جزء مشخصی از معماری اسلامی بوده اند، همانند آرامگاه های اسلامی که آرایه عنصر جدایی ناپذیر از معماریشان است. از طرفی در استان های گیلان و مازندران آرامگاه های اسلامی از نظر آرایه بندی مرتبط با معماری دارای شکل خاص خود بوده اند و از بخشی به بخش دیگر در این دو استان تفاوت هایی در آرایه آرامگاه های اسلامی دیده می شود، بنابراین هدف اصلی این پژوهش شناخت و تحلیلی آرایه آرامگاه های اسلامی در استان های گیلان و مازندران با توجه به تاثیر عوامل فرهنگی است و این سوالات مطرح می گردد که آرایه آرامگاه های اسلامی در استان های گیلان و مازندران دارای چه خصوصیتی است و چه عوامل فرهنگی در شکل گیری آنها موثر است؟ روش تحقیق در این پژوهش به صورت توصیفی-تحلیلی بوده و ارزیابی داده ها از طریق مقایسه تطبیقی انجام گرفته است. انتخاب نمونه ها بر اساس شکل متداول آرامگاه ها از سمت غرب گیلان به سمت شرق مازندران صورت گرفته است، در این رابطه نمونه های متداول غرب گیلان مربوط به دوره قاجار و نمونه های متداول شرق گیلان مربوط به دوره صفویه و بیشتر قاجار بوده و نمونه های متداول در غرب و شرق مازندران مربوط به دوره تیموری و قاجار است. نتیجه پژوهش نشان می دهد عوامل فرهنگی که در اینجا آداب و باورهای مذهبی و عرفی جامعه است باعث تفاوت های موجود در آرایه آرامگاه های اسلامی در این دو استان گشته به طوری که در غرب گیلان به دلیل مذهب سنی و معیشت شبانی آرامگاه های ساده با دیوار مشبک رواج یافته است و عمده آرایه آنها مربوط می شود به گره سازی دیوارهای مشبک چوبی و کنده کاری روی سرستون ایوان های کوچک دور بنا و صندوق محل دفن؛ در حالی که در شرق گیلان به دلیل رواج مذهب شیعه و اهمیت بزرگ داشت شخصیت های دینی جزئیات و آرایه های بیشتر متداول است و عمده آرایه این آرامگاه ها در کنده کاری روی چوب در بدنه ستون، سرستون ها و شیرسرها و همچنین درها و صندوق ها دیده می شود. علاوه بر این به دلیل باورهای مذهبی شیعه نقاشی های دیواری با مضامین مذهبی از دیگر آرایه های آرامگاه های شرق گیلان است. در بخش غربی و شرقی مازندران آرامگاه های ایوان دار مربوط به دوره قاجار از نظر آرایه و عوامل شکل گیری آرایه ها به مانند آرامگاه های شرق گیلان هستند با این تفاوت که آرایه نقاشی دیواری در آنها وجود ندارد؛ علاوه بر آن به دلیل ارتباط مستقیم مازندران با مرکز ایران و همچنین عرف جامعه آرامگاه های برجی که بیشتر مربوط دوره تیموری بودند در مازندران رواج داشته اند که البته در غرب مازندران به دلیل دور بودن از مرکز حکومت شیعه مذهب مرعشیان یعنی شهر ساری سادگی و کیفیت کم در معماری و آرایه آرامگاه های برجی دیده می شود؛ اما در شرق مازندران آرامگاه های برجی از عظمت و تجمل بیشتری برخوردارند و به طور کلی عمده آرایه های آنها به صورت ساختاری و در بخش انتقال به گنبد دیده می شود.

کلمات کلیدی:

Decorations of tombs, Islamic tombs, Gilan province, Mazandaran province, cultural factors

آرایه آرامگاه ها، آرامگاه های اسلامی، استان گیلان، استان مازندران، عوامل فرهنگی.

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1445862>

